

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	1-й освітньо-професійний
Кафедра	Теорії та історії мистецтв	Рік навчання	2-й
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова, з циклу професійної підготовки
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	4

**ТЕОРІЯ КОМПОЗИЦІЇ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ТА АРХІТЕКТУРІ
(дистанційний формат)**

ОПП «Дизайн середовища», ОПП «Дизайн одягу (взуття)»
Семестр 4 (весняний, 29 січня 2024 р. – 11 травня 2024 р.)

Викладач	Бондаренко Костянтин Едуардович, старший викладач.
E-mail	bondarenko.kostiantyn@ksada.org
Заняття	(четвер 9.00)
Консультації	(за розкладом)
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8.
Телефон	067 5707601

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Під час змішаної форми навчання заняття відбуваються дистанційно на платформі Google meet. Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є Google Classroom та відповідний канал у Telegram. Умови листування: 1) підпис справжніми ім'ям та прізвищем; 2) файли з завданнями підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *doc, docx, jpeg, pdf, .pptx*. Матеріали для самостійного вивчення лекції розміщуються у Classroom. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Для освоєння дисципліни необхідним є певний обсяг знань з пропедевтичних предметів першого курсу та певний власний практичний досвід з проектування, оскільки дисципліна є професійно орієнтованим спеціалізованим курсом.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Процес роботи супроводжується веденням конспекту лекцій. Комп'ютерна техніка (ноутбук, проектор тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, Microsoft PowerPoint.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета дисципліни полягає в формуванні у студентів понятійного апарату композиційної діяльності та розуміння свідомого застосування композиційних технік та прийомів у проектуванні.

Завданнями курсу є послідовне застосування матеріалів відповідно до кожного змістовного блоку лекції для аналітичної роботи власних проектів.

У підсумку вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні терміни теорії композиції, розумітись в різних техніках та методах композиційної роботи.

вміти: аналізувати професійні зразки та розумітись в особливостях композиційної роботи відомих майстрів, та застосовувати специфічні композиційні засоби у власній проектній діяльності, свідомо передбачаючи певні результати цих дій.

Компетентності бакалавра, що забезпечує дисципліна:

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну

3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.

Програмні результати навчання:

7. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень.

11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Теорія композиції у сучасному дизайні та архітектурі» призначена для теоретичної підготовки фахівців в галузі проектування середовища, даючи майбутньому фахівцеві розуміння композиційного моделювання та певних творчих методів з використання композиційних засобів у проектній діяльності. Засвоєння не тільки особливостей моделювання у середовищному дизайні, але й знання професійної термінології композиційної діяльності у проектуванні.

Дисципліна вивчається протягом 4 семестру 2-го курсу (3 кредити ECTS, 90 навчальних годин, з них: аудиторні лекційні (18 годин), колоквиум (12 годин), самостійна робота (60 години). Структура дисципліни складається з 4-х модулів. Вивчення повного курсу завершується диференційованим заліком у 4-му семестрі.

весняний семестр: 90 годин: 18 — лекції, 12 — колоквиуми, 60 — самостійні.

Тема	Години (лекції, семінарськ)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4семестр				
Модуль 1. «Форма»				
Тема 1. Вступ. Мета і структура курсу.	2	Знати головні композиційні категорії та перші визначення понятійного апарату.	Робота з конспектом та літературою	
Тема 2. Поняття форми.	2	Знати три види опису об'ємно-просторової форми, поняття якостей та властивостей форми.	Робота з конспектом та літературою	
Тема 3. Поняття простої та складної форми, архетипи та перетворення архетипів.	2	Вміти визначати застосування певних архетипів та створювати схему перетворення форми простої на складну, з вказівкою застосованих засобів та методів формоутворення.	Робота з конспектом та літературою	
Колоквиум: Головні поняття та визначення композиційної діяльності. Перетворення простої форми у складну. Аналіз формоутворення.	2	Вміти користуватись визначеннями та загальноприйнятою термінологією. Застосування цього досвіду для аналізу власного проєкта. Опис власної проектної форми за трьома видами опису. Аналіз власного проєкта, та побудова діаграми перетворення форми простої у складну.	Робота з матеріалами навчального проєкта минулого семестра.	15

Модуль 2. «Цілісність»				
Тема4. Системні та структурні відносини. Поняття структури, види її опису, та поняття Композиційного каркасу.	2	Знати визначення структури, розуміння яким чином формуються та фіксуються структурні відносини.	Робота з конспектом та літературою	
Тема 5. Поняття тотожності та відмінності, види та типи симетричних перетворень, регулятори відношень елементів форми (контраст, нюанс, рівність).	2	Знати визначення видів і типів симетричних перетворень, особливості застосування симетричних утворень та їх свідомі порушення. Розуміти роль у композиційній організації таких регуляторів як контраст та нюанс.	Робота з конспектом та літературою	
Колоквіум: Структурні відносини елементів	2	Вміння побудувати композиційний каркас форми власного проекту.	Робота з матеріалами навчального проекту.	15
Модуль 3. «Виразність»				
Тема6. Ритм та ритмічні побудови. Складний метр, парціальний ритм, ритмічний патерн та порушення ритму.	2	Знати передумови формування шкіль, особливості будівельної техніки, провідні споруди, вирішення їх інтер'єрів. Дизайн меблів.	Робота з конспектом та літературою	
Тема 7. Поверхня. Виразні властивості поверхні. Особливості просторового сприйняття. Поняття масивності чи просторовості форми.	2	Знати о особливих властивостях поверхонь, розуміння поняття виразність поверхі та термінів членування, фактура та текстура, розуміти від чого залежить сприйняття таких ознак об'ємно-просторової форми.	Робота з конспектом та літературою	
Колоквіум: Засоби виразності об'ємно просторової форми.	2	На матеріалі власного проектного завдання дати приклад застосування певних композиційних засобів для досягнення виразності об'ємно-просторової форми.	Робота з матеріалами навчального проекту.	15
Модуль 4. «Гармонійність»				
Тема 8. Абсолютні і відносні розміри, поняття масштаб та масштабність.	2	Знати яким чином досягається відповідність об'ємно-просторової форми до контексту оточення, людини, ідеї самого проекту.	Робота з конспектом та літературою	

Тема 9. Теорія пропорцій та пропорційне узгодження елементів форми.	2	Знати відомі системи пропорціонування та особливості їх використання у власній проєктній діяльності.	Робота з конспектом та літературою	
Колоквіум: Особливості досягнення виразності об'ємно-просторової форми.	2	На матеріалі власного проєктного завдання дати приклад застосування певних композиційних засобів для досягнення гармонійності об'ємно-просторової форми.	Робота з матеріалами навчального проєкту.	15

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі вивчення історії архітектури та дизайну інтер'єру, методикою проведення роботи щодо аналізу пам'яток архітектури, процесом роботи з науковими джерелами, зі спеціальною термінологією та поняттями дизайну. Всі пропонувані семінарські завдання в рамках теоретичного курсу закріплюють набуті знання, дозволяють підвищувати рівень володіння професійною лексикою. Самостійна робота студентів спрямована на закріплення теоретичного лекційного матеріалу, ознайомлення із дизайнерською практикою, роботи з науковими джерелами. Виконання графоаналітичної роботи у форматі самостійної роботи демонструє рівень набутих студентом навичок.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі колоквіумів.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у форматі залікового тесту у вигляді тестів Google form.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
	90–100		A+ 96–100		60–63	E
			A 90–95	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Організація та проведення занять з дисципліни проводяться відповідно до загальноприйнятих норми і правил поведінки Вищої школи. Викладач координує процес занять, а також сприяє створенню умов щодо необхідного рівня професійної дискусії. Особлива увага приділяється досягненню програмних результатів навчання дисципліни. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не являються перешкодою для реалізації здобувачами вищої освіти процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (відповідь на ключові питання, запропоновані викладачем) відбувається в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: Колоквіуми та роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх роботах: доповідях, статтях, проектних розробках, тезах тощо). Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання в статті/рефераті чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно положення «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв» (<https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання:

<https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом весняного семестру 2020-2021 н.р. року)

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 6-му семестрі

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Бали
1	2	3	4
6 семестр			
Модуль 1			
1.1	Тема 2-3	Колоквіум	15
Модуль 2			
2.1	Тема 4-5	Колоквіум	15
Модуль 3			
3.1	Тема 6-7	Колоквіум	15
Модуль 4			
4.1	Тема 8-9	Колоквіум	15
Залік			0-40
Загальна кількість балів за I семестр			0-100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Засвоєння матеріалу дисципліни оцінюється 100 рейтинговими балами. У семестрі студенти отримують бали за відповіді на семінарських заняттях, виконання графоаналітичної роботи з порівняльного аналізу пам'яток архітектури та за складання заліку.

Опитування на колоквиумах (по 15 балів)

А (15 балів) — відтворення навчального матеріалу, демонстрація вміння аналізу та системного викладення; вміння робити самостійні висновки та узагальнення.

В (13 бал) — навчальний матеріал засвоєно та відтворюється, але у викладенні є деякі порушення логіки та системності.

С (10 балів) - навчальний матеріал засвоєно та відтворюється, але у викладенні є деякі порушення логіки та системності; висновки та узагальнення подані без доказової бази.

Д (8 балів) — навчальний матеріал у цілому засвоєно та відтворено, але є незначні прогалини; матеріал подано несистемно, без чіткого плану; у викладенні матеріалу не вистачає доказовості та висновків.

Е (6 балів) - навчальний матеріал у цілому засвоєно та відтворено, але є незначні прогалини; матеріал подано несистемно, без чіткого плану; у викладенні матеріалу не вистачає доказовості та висновків.

FX (4 балів) - навчальний матеріал частково засвоєно та відтворено, є значні прогалини; матеріал подано несистемно, без чіткого плану; у викладенні матеріалу не вистачає доказовості та висновків.

F (2балів) — низький рівень відтворення навчального матеріалу, існують значні прогалини у засвоєнні матеріалу; порушена логіка відповіді, відсутні підсумки та висновки.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під час лекцій при обговоренні проблемних питань сучасної проектної культури (1-5), виступу на конференції або за публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–10).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна література.**

1. Волкотруб І Т., Основи художнього конструювання, Київ, 1988.
2. Костенко Т. В., Основи композиції та тримірного формоутворення: Навчально-методичний посібник, Харків, 2003.
3. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції. Навчальний посібник, Київ, Каравела, 2004.
4. Новицька О. Р. Основи композиції. Навчально-методичні рекомендації до практичних занять з курсу, Івано-Франківськ, ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007.
5. Новицька О. Р. Основи композиції. Навчально-методичні рекомендації до теоретичних занять з курсу, Івано-Франківськ, ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007.
6. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія), Київ, Редакція вісника «Ант», 2005.— XVI, 400 с.
7. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. — 112 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Основи композиції <https://kompoza.livejournal.com/466.html>
2. Принципи та засоби композиції. - Електронний ресурс. - Режим доступу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1240&T=02_1&lng=1&st=0
3. Словник мистецьких термінів <http://lib.iitta.gov.ua/709237/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%85%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%B9.pdf>